2008

Ferdinand Duchoň

narozen 13. února 1938 v Brně

– startoval na olympijských hrách 1960 v Římě (7. místo stíhacího kvarteta Slavoj Černý, Ferdinand Duchoň, Jan Chlístovský, Josef Volf)

– startoval čtyřikrát na mistrovství světa ve stíhacím závodě: 1959 Amsterdam, 1960 Lipsko, 1961 Curych a 1962 Milán

– získal10 titulů mistra republiky (4x stíhací závod jednotlivců, 5x stíhací závod družstev, 1x vytrvalci za motorovými vodiči)

– na Festivalu mládeže 1957 v Moskvě skončil 3. ve stíhacím závodě jednotlivců (vyhrál Nenčo Christov) a 2. v družstvech

– překonal osmkrát český rekord ve stíhacím závodě jednotlivců na 4 km

– v roce 1959 získal titul mistra sportu, který mu ale tehdejší vedení ČSTV po emigraci odebralo

Životní příběh Ferdinanda Duchoně nabízí téma na napínavý román. Začala na něm dokonce pracovat jedna bývalá Ferdova přítelkyně v USA. Slavný cyklista ale tehdy cuknul před vidinou manželství. A zhrzená láska knihu nedokončila.
Na přelomu padesátých a šedesátých let minulého tisíciletí Duchoň porážel jednoho soupeře za druhým. Včetně olympijského vítěze z Tokia 1964 Jiřího Dalera. Možná mohlo právě Ferdovo jméno figurovat v historickém přehledu držitelů zlatých olympijských medailí. Možná… Po zákulisních intrikách jej totiž na poslední chvíli vyškrtli z nominace do Japonska. A to měl formu jako řemen. Což jen naznačuje, že poznal nejen lesk a slávu, ale také její rub. Nutno dodat bez peněz. Tehdejší sportovní hvězdy totiž nedostávaly ani zlomek toho, co berou dnešní průměrní statisté. Ferda měl vzdorovitou povahu. Bez ní nejde dosáhnout úspěchu. Neměl se v lásce se svým nadřízeným v Dukle Pardubice. Soudruhovi s kalibrem mstivého komunisty. A proto poznal persekuci, vyhazovy z práce. Psychicky situaci neunesl a emigroval. Pojďme na pár stránkách, určených k profilu osobnosti do Síně slávy zalistovat jeho životními kapitolami.

Už jen pamětníci mohou potvrdit, že Ferdinand Duchoň patřil společně s Jiřím Dalerem k cyklistické smetánce a také velkým oblíbencům příznivců kolečkářského sportu. Stačila krátká zmínka v novinách, na propagačním letáčku ve schránce, či v amplionu na pojízdném automobilu, který brázdil tehdy ulice Brna. A už se na brněnský velodrom valily od tramvaje kolem výstaviště tisíce diváků. Zvláště, když byl mezi startujícími Ferdinand Duchoň.
Zní to už jako pohádka. Na běžné klání měst v dráhových disciplínách bývalo hlediště velodromu zaplněné. Nyní už nejsou tahákem ani mistři světa. Prázdné ochozy při závodech zůstaly němým svědkem bývalé slávy dráhové cyklistiky.

Mohl startovat na třech olympijských hrách. Dostal se však pouze na hry do Říma 1960. Do Melbourne o čtyři roky dříve nejel. I když jako osmnáctiletý cyklista zářil a porážel tehdejší hvězdy, kterými byli Cihlář, Jursa, Opavský, Fouček, Machek. V konečné nominaci dostala přednost zkušenost. Mladíček Duchoň jen utřel nos.
Na další hry do Říma se už do sestavy, která měla vyhlídku na jednu z medailí, vešel. A těšil se na úspěch, neboť trenéři Cihlář a Puklický rozuměli cyklistice a vyladili formu. Na poslední chvíli se ale všechno zvrtlo, zapracovalo nechutné politické zákulisí. Místo zkušené trenérské dvojice odcestoval do Itálie Václav

Machek, který vedl Duklu Pardubice. Straník, jenž měl v zádech velkou podporu ÚV KSČ i ministerstva vnitra. V obou institucích seděla spousta jeho kamarádů.
Před olympijskými hrami českoslovenští stíhači porazili Rusko, Itálii i držitele tehdejšího světového rekordu Německo. Machek si vymínil, že pojede do Říma na olympiádu sám. V roli šéftrenéra. Na tohoto člověka i po mnoha desítkách let Duchoň vzpomíná s velkou hořkostí. „Vytahoval se před svými kamarády a funkcionáři, kteří měli nad námi dozor. Doslova nás v Římě zničil. V padesátistupňových vedrech nás honil za džípem ulicemi města. Forma, kterou trenéři Cihlář a Puklický pracně vypiplali, úplně odešla. Není divu, že přišel velký krach. Až sedmé místo znamenalo, že

olympijské medaile zůstaly v nedohlednu," vzpomíná Duchoň na období, v němž měl sklízet největší úspěchy své kariéry.

Spory Machek versus Duchoň postupně gradovaly. Ferda se musel po udání obhajovat až na ministerstvu národní obrany. Údajně vedl v Pardubicích nemravný život. „Chodí po barech, opíjí se," uváděl anonym.
„Nebyla to vůbec pravda. Tvrdě jsem trénoval. Rok co rok získával domácí tituly," brání se i po tolika letech Duchoň nesmyslnému nařčení.
Machkovy trenérské metody byly podivné. „Dělejte si co chcete. Já požaduji výsledky. Když budou výsledky, budou peníze, budou soustředění. Prostě budete mít všechno. Ale v opačném případě půjdete k rotě. A budete šrotit jak normální vojáci. Kolo neuvidíte. To abyste si uvědomili, co já pro vás dělám." Tyto výroky připomínaly pasáže z Tankového praporu.

Téměř neskutečná historka jen dokazuje tehdejší hloupost a pokřivené trenérské myšlení. Ve finále stíhacího závodu na mistrovství republiky 1962 byl Duchoňovým soupeřem Daler. Ferda měl tehdy velmi dobrou formu. Nicméně trenér Machek vymyslel prazvláštní taktiku. Někde zaslechl, že ji použili profesionálové. Finta podle prostého scénáře měla nalomit napjaté nervy Jiřího Dalera. Krátce po startu měl Duchoň zvednout ruku na znamení defektu. Trenér Machek k němu doběhne a nenápadně mu propíchne galusku. Podle tehdejších pravidel se musela jízda opakovat.
Brzy po startu Ferda zvedl ruku a „hlásil" defekt. Uřícený Machek doběhl k jeho kolu a podle předem připravené režie špendlíkem píchl do galusky. Ozvala se dělová rána. A po ní nastaly dlouhé tahanice a protesty. Jízda se přece jen opakovala a Duchoň v ní zvítězil. „Po dojetí do cíle jsem se raději ztratil. Nerad na to i nyní vzpomínám a stále se cítím vůči Dalerovi provinile. Přitom jsem měl tehdy formu jako hrom. Porazil bych ho normálně, čestně, bez podvodu," dodává Duchoň.
Před olympijskými hrami 1964 v Tokiu už pomalu pomýšlel na cyklistický důchod. Nechal se však přemluvit, myšlenky na ukončení kariéry odložil. Naopak. Trénoval jako nikdy předtím. Přípravu měl na tehdejší dobu vědecky podchycenou. Zaznamenával si tepové frekvence hned po jízdě i po uklidnění. Pečlivě vedené deníky studoval a promýšlel vylepšení. Jeho metody kopíroval o dva roky mladší Daler a získané zkušenosti mu pomohly v Tokiu

k olympijskému zlatu. „Daler mě ale nikdy neporazil," vzpomíná Duchoň stále na největší křivdu, která jej ve sportovní kariéře potkala. Místo něj letěl do Tokia cyklista, který na tom nebyl zdaleka výkonnostně tak dobře. Dozvěděl se to týden před odletem. Někdo jej (na příkaz shora) opomenul napsat na seznam. I když si nominaci vybojoval.

Rok po olympiádě se Duchoň rozloučil s Duklou Pardubice a vrátil se do Brna. Odmítl profesionální nabídku ze švýcarské profesionální stáje Grundig. Nechtěl emigrovat. A tehdy jiná cesta do zahraničního týmu za finančním výdělkem nevedla.

Situaci mu neulehčila ani emigrace sestry, která v roce 1966 uprchla do Německa. Tím se mu definitivně zavřely dveře k cestám do zahraničí. Musel odevzdat pas a po čtvrtém marném pokusu jej získat zpět dostal stručnou odpověď. „O vrácení pasu už nikdy nežádejte." V zaměstnání jej na Brněnských veletrzích sesadili z místa vedoucího oddělení a jen na přímluvu spolupracovníků mohl zůstat v této firmě pracovat.

Cyklistiku zcela na hřebík nepověsil. Na sklonku kariéry přesedlal k závodům za motorovými vodiči. Stejně jako ve stíhačce se stal brzy nejlepším. Jenže právě za vodiči jej potkal na brněnském velodromu těžký úraz. Se zlomeninou spodiny lebeční několik dnů zápolil společně s Karlem Fuchsem o holý život.
Pád se udál brzy po startu přímo na cílové rovince. Fuchs po defektu přední galusky vletěl hlavou přímo do hrazení. „Jel jsem hned za ním na druhém místě. Už jsem nemohl vyhnout a spadl také. V okamžiku, kdy jsem se chtěl zvednout, mě trefil stupačkou do hlavy projíždějící vodící motocykl. Víc si už nepamatuji," vzpomíná Duchoň, který se probral až v nemocnici, kde na sousední posteli ležel Fuchs. „Pamatuji si, že jsem chtěl Karlovi pomoci v cestě na záchod. Spadl totiž z postele a omdlel. Když jsem vstal, že mu pomohu na nohy, tak mě potkal stejný osud. Tenkrát se zrovna nemocnice rekonstruovala. Našli nás až za hodnou chvíli. Zakrvácené. Stehy na sešitých ránách nám popraskaly. Asi na nás nebyl tehdy moc pěkný pohled."
Od pojišťovny už ale peníze za úraz neviděl. Než se celý případ papírově vyřídil, tak už zmizel za hranicemi. Neunesl tlak na svou osobu a nakumulovaly se všechny předcházející křivdy.

K získání zabaveného pasu mu pomohla náhoda. Z bývalého kolegy v zaměstnání, kterého vyhodili kvůli alkoholismu, se vyklubal spolupracovník StB. Známé měl ale na příslušných místech stále. „Pomohl mi se dostat k jednomu z rozhodujících soudruhů, který mě dříve několikrát vyhodil. Ale doba po sovětské invazi už byla

trochu jiná. Nadřízený soudruh se mnou jednal velmi slušně. Vysvětlil mi, že příkaz k zabavení pasu dostal přímo z ministerstva vnitra."

K vrácení pasu stačil prezent. Tři lahve koňaku z Tuzexu. Jednu z nich musel Ferda se soudruhy vypít. „Na alkohol jsem nebyl zvyklý, za chvíli se mi točila hlava a než jsem převzal zpět pas, tak jsem byl nametený."

Při převzetí pasu si vyslechl, že předcházející příkaz na jeho odebrání přišel až z ministerstva vnitra. „My za to nemůžeme, že Ti ho sebrali. Víme, že tam chceš zůstat," řekl Ferdovi při loučení dotyčný soudruh.

Ze závodů v Rakousku, které vyhrál, se ale Duchoň ještě vrátil domů. Emigroval až při své další cestě do Vídně. Tam také odstartoval v jednatřiceti letech svou další životní kapitolu. Začala ve sběrném táboře pro uprchlíky a postupně vedla do Švédska. Ve Växje pracoval v obchodní kanceláři. Až do Sametové revoluce 1989. Dva roky po ní se zastavil v Praze v česko-švédské firmě, která jej oslovila s nabídkou prodávat ojeté vozy. Rozhodnout se musel rychle. Do večera. V Praze se mu příliš nelíbilo a po roce zamířil do Brna. Za Evou Meixnerovou, se kterou se předtím seznámil. U automobilů bývalý cyklista zůstal až takřka do důchodu. Byl šéfem marketinku, půl roku pracoval v Prostějově, sedm let ve Slatině ve Škodovce, kde se začínaly prodávat Felicie. Dva roky před důchodem ale odešel. „Vedení mi vytýkalo něco, co je ve světě naprosto běžné. Že se příliš věnuji zákazníkům," vrací se Duchoň ke kroku, který jej vrátil k cyklistice. Poslední dva roky před penzí přijal funkci vedoucího reklamy ve Favoritu Brno a pomohl ještě na chvíli pozvednout tomuto klubu cyklistiku.

Už oslavil sedmdesátku, sportu se ale věnuje stále. Chodí do Šlapanic na fotbal, jezdí na kole, v zimě navštěvuje posilovnu, saunu a jezdí si zalyžovat na hory. A aktivně se také zapojil do práce v Klubu olympioniků. Na stárnutí nemá Ferda Duchoň čas.

text: Jiří Pošvář, foto: archiv

Jaroslav Konečný

narozen 14. ledna 1945

– osm let hrál nejvyšší házenkářskou soutěž

– v reprezentaci odehrál 125 utkání

– jako kapitán dovedl československý tým ke stříbru na olympijských hrách v Mnichově 1972 jako člen KPS Brno

– v roce 1967 byl v týmu, který získal titul mistra světa

– v roce 1971 byl zvolen nejlepším házenkářem ČSSR

Pan Bagr. Pan házenkář

To vám v Újezdě řekne každý, kde bydlí Bagr Konečný. Jedna věta kolikrát stačí, aby tou nejkratší možnou formou nastínila, s kým budete mít za chvíli tu čest se potkat, potřást si rukou a vyslechnout si neobyčejný příběh sportovce,

Jasně, v Újezdě u Brna musí znát Jaroslava Konečného každý. Vždyť tento pán proslavil českou a československou házenou tak výrazně, jako žádný jiný krajan z tohoto házené zaslíbeného regionu.

Pan Konečný je prostě Pan házenkář a pro desítky přátel a známých taky Pan bagr.

„Tu přezdívku mi dal Ruda Havlík v Dukle Praha," vzpomíná Jaroslav Konečný ve svém domku v Újezdě na oslovení, které jej pak provázelo celou kariéru a zůstalo mu i do sportovního důchodu. „Víte, já jsem přišel do Prahy jako vesnickej kluk. Nedělal jsem s ničím okolky. Když jsme na vojně jedli, ládoval jsem to do sebe lžící, a té se přece na vojně vždycky říkalo bagr," směje se Konečný.

Ale přezdívku nedostal Jarda jen kvůli nenasytnosti mladého sportovce. „Nebál jsem se nikdy vlézt do obrany soupeře, tvrdě jsem vlítl do všeho, vždycky jsem měl touhu se prosadit," dokládá nositel přezdívky. Uznejte, na tohle přirovnání se BAGR hodí ještě víc, než na jedlíka z vojenské kuchyně. Prostě vždycky zboural vše, co mu stálo v cestě.

Stříbrný Mnichov

Mnichov 1972. To by bylo velké memento nejen Jaroslava Konečného, ale i celé československé házené. Ale bohužel i celosvětového sportu.

Do té by snad nejlépe organizované Hry historie dostaly krutou ránu 5. září. Toto úterý bude navždy zapsáno v olympijské historii černým písmem. V ranních hodinách onoho rána pronikli do olympijské vesnice ozbrojení teroristé z palestinské extrémistické organizace „Černé září" a v budově číslo 31 na Connolystrabe přepadli členy izraelské výpravy. Dva z nich zastřelili, další zadrželi jako rukojmí. Olympijskou vesnici obsadila policie s obrněnými vozy.

„Bylo to něco hrozného, ani jsme tomu nemohli uvěřit," vzpomíná ještě dnes Jaroslav Konečný. „Vždyť my jsme bydleli kousek od místa této tragédie, snad 50 metrů," vybavuje si hrůzné okamžiky.

Dva sportovci zemřeli, další přišli o život na letišti při nepovedené osvobozovací akci rukojmích. „Hry musí pokračovat. Nesmíme připustit, aby hrstka teroristů zničila zárodek mezinárodní spolupráce a dobré vůle v olympijském hnutí," říkal pak při smuteční tryzně na olympijském stadionu předseda MOV Avery Brundage.

„Jo, olympiáda pokračovalo, ale napětí mezi sportovci bylo cítit pořád. Nesměli jsme pak vůbec ven z olympijské vesnice," praví Konečný. Český házenkářský tým se však brzy otřepal a dospěl nakonec k výsledku, který nikdo ani ve snu nečekal – ke stříbrným olympijským medailím.

„Jeli jsme tam pro šesté, sedmí místo, to byl náš cíl," vrací se do doby před Mnichovem 1972 Jaroslav Konečný. „Trenér Vícha ale sestavil tým, který byl maximálně konkurenceschopný. S Kavanem a Benešem jsme tam byli nejstarší, vytvořila se báječná

parta, táhli jsme za jeden provaz a navíc se nám náramně dařilo," usmívá se.
V semifinále porazil český tým Sovětský svaz a to prý vyvolalo v Československu tak velký ohlas, jako památné duely hokejistů v době krátce po okupaci Československa. „Byla to velká sláva, ale ta hokejová vítězství měla přece jen vyšší váhu, vždyť hokej byl a je u nás národním sportem," odmítá srovnání.
A přišlo olympijské finále. Na druhé straně Jugoslávie, velká házenkářská bašta. „Byli lepší a vyhráli zaslouženě," zůstal Konečný nad věcí i po letech. Stejně ale vzpomíná na stříbro z Mnichova snad nejvíc ze všech mezinárodních akcí, kterých se měl tu čest jako reprezentant Československa zúčastnit. A považte, za stříbrným jménem Jaroslava Konečného s domicilem Mnichov stálo: klub – KPS Brno!
Nebyla to jen sláva ze samotného stříbra. Slavní házenkáři pak za svoje skvělé vystoupení v Mnichové dostali i na tehdejší poměry velmi slušnou materiální odměnu. „Štrougal nám dal po 25 000 korunách a ještě jsme dostali poukaz do lázní," vzpomíná Konečný.

Na vojně nezůstal

Vraťme se teď chvíli úplně na začátek. Újezd u Brna, Telnice, Hostěrádky a taky Měnín. To byly velké bašty házené jihovýchodně od Brna. Zde v poválečných letech házená jasně válcovala fotbal. A tak i desetiletý Jaroušek Konečných z Měnína pod dozorem svých starších bratrů nezačal do míče kopat, ale házet jej na bránu. Co na tom, že šlo o tzv. českou, dnes nazývanou národní, házenou.
V sousední Telnici však další legendární postava František Vykouřil založil klub, který se věnoval handballu, tedy mezinárodní formě házené, „A když mi bylo sedmnáct, tak jsem prostě do Telnice šel," loví v paměti Konečný, jak naskočil rovnýma nohama do první ligy.
Jeho kariéra tak začínala nabírat strmý vzestup. A do toho přišel povolávací rozkaz na vojnu. Naštěstí do Dukly Praha, kde už stihli zaznamenat, že v jedné vesnici za Brnem vyrůstá velký sportovní talent, kterému i matička Praha může být brzy malá.
Dva roky v zeleném utekly jako voda a Jarda Konečný stál před osudovým dilematem. Stát se „lampasákem" v Dukle a mít nadstandardní jistoty z toho pramenící, nebo se vrátit domů. V Telnici by sice mohl hrát ligu, mohl být postrachem brankářů soupeře a třeba i jedničkou v celé republice. Ale musel by do práce, prostě neměl by se tak jako v Dukle.
„Zvolil jsem návrat domů. Víte, já jsem se nikdy necítil vojákem, natož pak důstojníkem na pořád," vysvětluje, že mu dril, kázeň a oddaná poslušnost, byť odlehčená milovaným sportem, nikdy nepřirostla k srdci. „Já jsem takový vesnický typ a nikdy bych si ve velkém městě jako Praha nezvykl," dodává.
A tak se Jaroslav Konečný vrátil do Telnice, která mezitím spadla do druhé ligy. Jak to pokračovalo? Samozřejmě tak, že s „Bagrem" Konečným se zase vrátila mezi elitu.

Nečekaní šampióni

Netřeba pochybovat o tom, že Konečný se stal ústřední postavou telnické házené. Jeho ligový věhlas jej samozřejmě brzy katapultoval do československé reprezentace. „Bagr" se stal nejen jejím stálým členem, ale také oporou.

A nečekaný úspěch přišel v roce 1967. Československo šokovalo úplně všechny a ve Švédsku vyhrálo mistrovství světa. „To bylo něco neskutečného, to nikdo nečekal," kroutí dodnes hlavou Konečný, jako by stále nevěřil tomu, co se stalo.

Francie, Tunisko, Dánsko, Švédsko a Rumunsko, to byly státy, která stály v cestě československému výběru. A ve finále pak znovu Dánové. 14:11. To byl konečný výsledek finále, konečný stav posledního zápasu, který bude navždy zapsán zlatým písmem do naší historie. A pod vedením trenéra Königa byl v týmu samozřejmě i Jaroslav Konečný.

„Nikdo nečekal, že bychom tam mohli uspět," opakuje neustále Konečný. „Než jsme na šampionát jeli, tak jsme prohrávali v přípravě i s našimi druholigovými týmy," jakoby stále nevěřil, I v tomto případě ale platilo: těžko na cvičišti, lehko na bojišti, jako na vojně v Dukle.

V Československu se z házenkářského týmu rázem staly hvězdy. Nejvíc snad z Jardy Konečného. Na ulici ho už nezastavovali jen věrní fanoušci z Telnice a okolí. „Házená byla hodně populární, takže jsem asi byl slavný," nechce si připustit. „Tady na dědině mě znal každý, takže jsem to nemohl nijak srovnávat, jestli moje popularita byla větší, než dříve," mávne rukou.

Nicméně rok 1967 se zapsal do jeho života nejen zlatým házenkářským písmem, ale byl zlomový i v jeho osobním životě. Ve stejném roce se totiž oženil. A paní Jarmila je věrnou souputnicí jeho života dodnes. „To je takový můj anděl strážný," pohladí Jaroslav slovem svoji drahou polovičku.

Konec v Újezdě

Jako mistr světa se Konečný upsal Karviné. V Telnici to zrovna nenesli příliš nadšeně, ale nakonec se museli s odchodem velké opory smířit. V Karviné pak Konečný válel čtyři roky. „Na toto angažmá vzpomínám asi nejraději," má jasno.

Dvakrát se stal na severu Moravy mistrem republiky, v roce 1971 se pak mohl pyšnit titulem Nejlepší házenkář Československa. A to prosím mezi celou řadou výtečných hráčů, ať už ze samotné Karviné, nebo z konkurenční Dukly.

Než přišel velký olympijský úspěch v Mnichově, sbalil si „Bagr"

v Karviné své saky paky a odešel do Brna, do Královopolské. „Jenže to už se ozývaly problémy s kolenem, měl jsem špatný křížový vazy," říká. „Po pár letech v Brně jsem ještě skončil tady v Újezdě a pomáhal týmu v krajském přeboru," vykládá, jak zakončil kariéru. Ve svém rodě má však následníka. Házené se věnuje jeho vnuk Honza. „Chtělo by to ale větší podporu, aby se házená v Brně dostala výš, než teď," přeje si legenda.

Na ryby na vozíku

V roce 2007 potkala Jaroslava Konečného těžká rána, kterou by celá řada lidí těžko nesla. Kvůli onemocnění cév mu museli lékaři amputovat levou nohu. Pana Konečného to však nezlomilo. Zůstal věrný pověsti nezdolného dříče a optimisty. „Tento chlap je furt fit. I když mu chybí kousek nohy a na házenou už to nebude, na všechno ostatní ano," ocenil kamaráda tehdejší předseda Klubu jihomoravských olympioniků Zdeněk Konečný na slavnostním předání elektrického vozíku, který Jaroslav Konečný dostal k užívání.

Z úspěšné házenkářské kariéry mu zůstaly vzpomínky. Krásně, nezapomenutelné. A k tomu řada fotografií, z nichž některé dokreslují tento neobyčejný příběh házenkáře.

Co dělá Jaroslav „Bagr" Konečný teď? Na podzim roku 2008, kdy je uváděn do Sportovní síně slávy města Brna?

„Občas zajdu v Újezdě na jedno, za kamarády," vykládá. Ale hodně času mu zabírá jeho další velká vášeň – rybaření. „Mám povolenku na celou jižní Moravu, ale nejraději stejně chytám tady v Újezdě," tvrdí.

Největší úlovek? Kapr o délce 85 centimetrů. „To je od nás z rybníka. Ale kdysi v Norsku jsem chytil tresku, ta měl jeden cenťáček přes metr…"

text: Jan Hrabálek, foto: archiv

Vladimír Petlák

narozen 21. února 1946 v Kuřimi
zemřel 2. února 1999 v Ústí nad Labem

– volejbalista: smečař, trenér

– účastník tří světových šampionátů: 1966 v Praze - zlatá medaile, 1970 Bulharsko - 4. místo, 1974 Mexiko - 5. místo

– ME: 1967 Turecko - 2. místo, 1971 Itálie - 2. místo, 1975 Jugoslávie - 6. místo, 1979 Francie - 6. místo

– olympijské hry: 1968 Mexiko - bronzová medaile, 1972 Německo - 6. místo, 1976 Kanada - 5. místo

– za reprezentaci odehrál 350 utkání

– nejlepší volejbalista ČSSR v letech 1970, 1972, 1974, 1979 a 1980

– v dresu brněnské Zbrojovky byl pětkrát mistrem republiky v letech 1965, 1967, 1969, 1970 a 1971, v barvách Dukly Liberec v roce 1973

– v roce 1968 a 1972 vyhrál v dresu Zbrojovky Pohár mistrů evropských zemí

– hráčská kariéra: Zbrojovka (Spartak ZJŠ) Brno 1962 – 1973 a 1974 – 1976, Dukla Liberec 1973 – 1974, Ústí nad Labem 1976 – 1983

– trenérská kariéra: Ústí nad Labem 1978 – 1981 hrající trenér

HRÁL VOLEJBAL A MILOVAL HOKEJ

„Brácha se narodil v Kuřimi, kousek od Brna, ale jelikož byl náš táta voják z povolání, párkrát jsme se stěhovali," vzpomíná o šest let starší Vladimírův bratr Zdeněk, bývalý zápasník brněnských klubů: "V roce 1951 z Kuřimi do Brna-Černovic, kde jsme začínali sportovat na hřištích slavné "čtyřky" - Sokola Brno 4. Brácha tam přišel v zimě při hokeji k prvnímu úrazu, když jsem ho coby nejmladšího poslal do branky a než se nadál měl díru nad okem a musel na šití." V roce 1956 jsme - opět celá rodina – zamířili do Chrudimi, kde to Vláďa v rámci školy zkoušel s atletikou. Ve skoku do výšky se dokonce probojoval až do republikového finále. Pro jeho kariéru bylo rozhodující, že jsme se zakrátko vrátili do Brna. Na pláccích v okolí ulic Kotlářské a Botanické hrával s partou kluků hlavně fotbal a také hokej. Náš táta tehdy pronesl památnou větu: ‚Láďo, máš to z domu stejně daleko na fotbalový a hokejový stadion a Zdeněk má tělocvičnu se zápasnickou žíněnkou také blízko." Tehdy netušil, že i mladší syn skončí v tělocvičně Sokola Brno I v Kounicově ulici a bude z něho slavný volejbalista, hráč světové extratřídy.

Vladimíra totiž lákal hokej, trénoval v brněnské základně a pod vedením dr. Martina Strnada, brněnské trenérské legendy mládeže, pokračoval v dorostu tehdejší Rudé hvězdy - Komety. Později, v jednom z rozhovodů pro noviny, přiznal, že si přál mít na dresu číslo 5 jako Slavomír Bartoň, který začínal s hokejem v Kuřimi, Vladimírově rodišti. Už, už to vypadalo na hokejovou kariéru po boku slavných borců Bartoně, Bubníka, Dandy, Vaňka, Nadrchala, Jiříka, Pantůčka Potsche, Černého a dalších, ale…

"V létě jsme v rámci hokejové přípravy občas hrávali, lépe řečeno pokoušeli se hrát volejbal, a i když jsem byl při své výšce (dotáhl to až na 196 centimetrů) tehdy toporný a dřevák, dokázal jsem do míče pořádně uhodit. Ani ve snu mě však nenapadlo, že zanedlouho dám volejbalu přednost. Můj ‚přestup´ měl na svědomí kamarád Josef Uherek, který mě v roce 1962 přemluvil, abychom se pokusili uspět při náboru volejbalistů Zbrojovky do mládežnických družstev. Byl jsem plný energie a řekl si: proč ne! Vybrali nás a mně nastala honička, trénoval jsem voliš i hokej, který měl stále přednost. Věřil jsem, že se na ledě prosadím, vždyť Kometa byla tak slavná a všichni kluci, kteří v Brně propadli hokeji, toužili nosit její dres," vzpomínal po letech Vladimír Petlák. To by ošem nesměl být trenérem volejbalistů Zbrojovky Karel Láznička. "Láďa měl od začátku snahu se učit nové věci, v tréninku byl nesmírně poctivý, nadšením a příkladem dokázal strhávat ostatní, což

Při podání v dresu Zbrojovky

v jeho případě nebyla žádná fráze. Měl talent na všechny sporty, vedle fotbalu a hokeje také na basketbal. Velmi rychle výkonnostě rostl a už v roce 1963, také o rok později, byl členem družstva, které vyhrálo dorostenecký přebor republiky. V tom týmu se sešli Pavel Schenk, Drahoslav Koudelka a Vladimír Petlák, kteří se zakrátko stali velkými osobnostmi, nejen brněnského a československého, ale také světového volejbalu. Kariéru pod vysokou sítí měl Vladimír nastartovanou perfektně, ale stále hrozilo velké nebezpečí, že zůstane u hokeje, který ho pořád přitahoval. Jestli se dobře pamatuji, měl se zúčastnit širšího výběru nováčků do

jihlavské Dukly," vzpomíná Karel Láznička a pokračuje: "Nechtěl jsem, aby opustil volejbal a nezbývalo než rychle jednat." Vypravil se k Petlákům za rodiči a uspěl. Bratr Zdeněk Petlák byl přesvědčovacímu monologu přítomný a i po dlouhých letech si vybavuje, jak měl Láznička všechno perfektně připravené a vymyšlené: "Začal tím, že na ligovou Jihlavu Láďa ještě nemá, že může skončit v některém z rezervních týmů Dukly a třeba i zapadnout, ztratit se v množství talentovaných hokejistů. Doporučil rodičům, ať jde Láďa, po absolvování elektroprůmyslovky, studovat vysokou školu. Bude mít vzdělání, které bude po skončení sportovní dráhy potřebovat, usnadní mu vstup do další životní etapy, přesvědčoval je. Otevřeně říkal, že toho Láďovi moc nabídnout nemůže, snad volejbalový potlesk, nebo také nevděk tribun. A budu na něho tvrdý, často i zlý, říkal. Rodiče souhlasili, voliš vyhrál. Brácha se přihlásil na elektrofakultu VUT v Brně, vystudoval a získal titul inženýra."

Se syny, kteří se nepotatili, oba hráli hokej. Zleva Richrad, táta Vladimír a Robin

V roli kapitána s japonskou holčičkou při zájezdu do země vycházejícího slunce

Tuto událost později Vladimír Petlak pro tisk komentoval slovy: "Čekal jsem, že přijde trenér Komety a budu hrát hokej, ale nepřišel. Objevil se Karel Láznička, osobnost, člověk, který mně dal do života mnoho a také kus sebe. Netroufal bych si studovat vysokou školu, ale dodal mně sebedůvěru a výzvu jsem přijal. Láznička nás nejen trénoval, ale také vychovával. Měl jsem velké štěstí, že mě vedl takový člověk. Například, když jsme vyhráli dorostenecký přebor republiky a začali si myslet, že už všechno umíme, rychle nás vyléčil. Na tréninku proti naší šestici nastoupil sám – mohl na své straně třikrát zasáhnout míč – a porazil nás. Naštěstí jsme takovou potupu neutrpěli sami, takových bylo víc a jednou porazil i ženský národní tým. Byl jsem mu za všechny životní lekce, které nám bohatě naděloval, vděčný."

Vladimírova dezertace od hokeje k volejbalu v "režii" Karla Lázničky nenechávala celý život v klidu hokejového trenéra mládeže Martina Strnada, který se s ní nikdy nesmířil. Láznička o tom s úsměvem říká: "Kdykolik a kdekoliv jsme se potkali, ať to bylo jen na ulici, nebo při některé oficialitě, hned se do mne pustil, že jsem našemu hokeji ukradl nadějného hráče. Ze začátku jsem netušil, že to myslí vážně, až časem, když se Martinovy ‚výpady´ stále opakovaly, jsem pochopil, že ho opravdu Láďův odchod od hokeje mrzí a zlobí. Doktor byl prostě hokejový fanatik v tom dobrém slova smyslu."

Volejbalová kariéra Vladimíra Petláka měla rychlý a strmý vzestup. Po přebornických titulech v dorostu se okamžitě zabydlel v týmu mužů Zbrojovky a v roce 1965 si poprvé zahrál za čs. reprezentaci. O rok později pořádalo Československo světový šampionát a trenér týmu Václav Matiášek povolal z Brna vedle už zkušených hráčů Pavla Schenka a Antonína Procházky také dvacetileté mladíky Drahoslava Koudelku a Vladimíra Petláka. "Láďa ještě nepatřil do základní šestky, ale byl prvním střídajícím smečařem a měl na zisku zlatých medailí velký podíl," vzpomíná Láznička na slavný pražský šampionát, ve kterém čs. tým vyhrál deset utkání a prohrál až v posledním zápase 2:3 s Japonskem, což nemělo vliv na celkové prvenství. "Výkony trojice Schenk, Koudelka, Petlák se stále zlepšovaly a časem se stali nejlepšími hráči brněnského volejbalu v jeho historii," připomíná Láznička. Tím čtvrtým a patrně nejslavnějším byl a je samozřejmě Karel Láznička, který o sobě skromně a taktně mlčí.

Vladimír Petlák vystudoval silnoproud, hrál za Zbrojovku a reprezentaci, sbíral domácí mistrovské tituly a ocenění pro nejlepšího

V dresu Dukly Liberec

S pohárem pro nejlepšího hráče volejbalové ligy

V brněnských barvách při smeči přes dvojblok hráčů UK Praha

volejbalistu republiky. Do sbírky ke zlaté medaili z Prahy 1966 mu přibyla bronzová medaile z olympijských her v Mexiku 1968 a dvě stříbra z evropskéh šampionátu 1967 v Turecku a 1971 v Itálii. Se Zbrojovkou vyhrál v roce 1969 Pohár mistrů evropských zemí, což je úcty hodná sbírka cenných kovů, i když… "První medaili a navíc zlatou jsem získal už ve dvaceti letech a proto jsem stále toužil po další, hlavně olympijské. Nejblíž jsme k ní měli v roce 1968 v Mexiku, kam jsme přiletěli v roli velkého favorita. Měli jsme za sebou titul mistra světa a hned nato stříbro z Evropy, ale skončili jsme třetí. Přitom jsme byli vítězství blízko, stačilo v rozhodujícím utkání porazit tehdější Sovětský svaz a měli jsme zlato. Prohra nula ku třem nás odsunula až na bronzovou příčku, ale rozhodně to nebyl neúspěch. Horší už to bylo na dalších dvou olympiádách v Německou a Kanadě, kde jsme skončili šestí a pátí; světová špička nám začala unikat. Po Montrealu se začal v reprezentaci projevovat generační problém, za hráče, kteří postupně z národního týmu odcházeli, se nenašla rovnocenná náhrada a do Moskvy 1980 jsme se neprobojovali."

Mezi tím si z Brna, po absolvování vysoké školy, odskočil na tehdy povinný jednoroční vojenský pobyt do Dukly Liberec, se kterou získal v sezoně 1972/1973 rovněž mistrovský titul. Na sever Čech s Petlákem narukoval také dlouholetý spoluhráč ze Zbrojovky, další inženýr,Vlastimil Vykydal. Skvělý nahrávač a společně s Drahošem Koudelkou dirigent brněnského týmu s pobavením vzpomíná na dva maléry, které Láďu Petláka na volejbalové vojně potkaly: "Začínali jsme na podzim a ve stejném termínu měla v Liberci výběrový tábor hokejová Dukla Jihlava. Hokej byl Láďova nejen velká, ale i stálá láska a ani přísný zákaz hraní hokeje od trenéra Karla Pauluse mu nezabránil, aby si nešel – když byl čas – zatrénovat a zahrát s hokejisty. Byl nadšený, spokojený, parádně si to užíval, jenže: tvrdí hoší od ledu se s ním nemazlili, vždyť neúprosně bojovali o anagažmá v ligové Jihlavě. Bylo jim jedno, že jde o volejbalistu, reprezentanta a tak Láďa skončil po jedné tvrdé srážce na mantinelu s naštípnutým žebrem a pohmožděným zápěstím. Žebro ho bolelo tak, že se nemohl pořádně nadechnout, a že by dokázal tvrdě praštit do míče si mohl nechat zdát. Bylo jasné, že nejen s hokejem je konec, ale na nějaký čas také s volejbalem. Hrozil mu obrovský průšvih, trenér Paulus by ho asi roztrhl a tak si Láďa do druhého dne vymyslel báchorku, kterou naservíroval trenérovi: přišel za ním s tím, že ráno uklouzl na čerstvě umytých,

namydlených a tím pádem kluzkých schodech v kasárnách. Nevěřili jsme, že mu to trenér Paulus zbaští, ale k našemu překvapení se rozčílil, vynadal Láďovi, že nedával pozor, a také všem, kteří měli mytí schodů na starosti a okamžitě nařídil, že se umývaly až po večerce… Dodnes nevím, jestli lži opravdu uvěřil a nebo se po skončení vojny Láďa trenérovi sám přiznal. Na druhém úrazu jsem měl podíl já, na námi oběma proklínaných běžkách. Trenér Paulus měl za manželku lyžařskou reprezentantku, hory a lyže miloval a o vánoční ligové přestávce nás vzal týdenní odpočinek od volejbalu na Mísečky. Těšili jsme se, že si skvěle zalyžujeme, ale borci znalí poměrů nás rychle vyvedli z nadšení. Sjezdovky v žádném případě, jen běžky, a to denně. Stáli jsme na nich s Láďou poprvé v životě, všude jsme byli poslední a svorně na trenéra – z dálky – nadávali. Po jednom výšlapu, který jsme protrpěli, se na závěr sjíždělo po široké pláni a zatímco většina kluků sjela šusem, my dva jsme to brali velkými oblouky od jedné strany ke druhé a moc jsme se soustředili, abychom moc nepadali. Hlavy jsme měli dole a najedou rána, srazili jsme. Mně se nic nestalo, ale Láďovi jsem vykloubil palec na ruce. Paulus jen kroutil hlavou, označil nás za nemehla, ale naštěstí zbývalo dost času k léčení, i když pár zápasů musel hrát Láďa s bandáži. Nakonec bylo naše působení v Liberci úspěšné, vyhráli jsme ligu, poprvé od roku 1969, kdy se armádní volejbalisté definitivně přestěhovali do Liberce."

Na otázku, proč vlastně Vladimír Petlák opustil Brno a přestoupil ve třiceti letech, v roce 1976, do Ústí nad Labem, Vlastimil Vykydal po krátkém váhání odpovídá: " Láďa byl především svůj a v týmu velká osobnost, i když hru, lépe řečeno, kdo bude smečovat, jsme určovali s Drahošem Koudelkou a on někdy skřípal zubama, že nebylo po jeho. V mužstvu se za společné roky objevily drobné konflikty a Láďa zřejmě cítil potřebu odejít, realizovat se v jiném městě, klubu.. Možná už myslel na budoucí trenérskou kariéru, kterou by ve Zbrojovce asi zahájil nejprve u mládeže. Možná se chtěl zabezpečit po hmotné stránce, nevím, nikdy jsme důvody jeho odchodu detailně neprobírali." Trenér Karel Láznička k odchodu Petláka říká: "V létě 1976 dostal Drahoš Koudelka povolení k zahraničnímu angažmá (vybral si Itálii) a Láďa ho chtěl zřejmě následovat. Jazykově byl vybavený, dnes už si nepamatuji jak, kde a kdy se naučil anglicky, ale při oddílových i reprezentačních cestách do ciziny nám dělal tlumočníka. To charakterizovalo jeho cílevědomost, pracovitost a touhu po vzdělání. Nakonec jsme byli docela překvapeni, že skončil v Ústí a vlastně ani nevím, jestli mu zahraniční angažmá nevyšlo, nebo mu Severočeši nabídli lepší podmínky." Pro Brno to byla dvojnásobná velká ztráta a většina volejbalových příznivců nemohla pochopit, že Zbrojovka Petláka do Ústí uvolnila. Jenže Láznička, který tým nejen trénoval, ale prakticky jej celý řídil, vždy říkal: "Když u nás někdo nechce hrát, nemá smysl ho držet. To by nedělalo dobrotu." Autor tohoto materiálu se v tom čase náhodně setkal s Lázničkou při fotbalové lize za Lužánkami a na dotaz, proč Petláka pustili, Láznička bez rozmyšlení odpověděl: "Zbrojovka byla s Petlákem a bude i bez něho, takový je život."

Odchodem z Brna na Sever Čech zahájil Vladimír Petlák druhou kapitolu života, kterou, bohužel, ukončilo jeho nečekané úmrtí v roce 1999 v nedožitých třiapadesáti letech. Přestup byl označen za volejbalovou senzaci roku a místní tisk přisuzoval zásluhu o jeho příchod reprezentačnímu kolegovi Milanu Šlamborovi, který už za Chemičku rok hrál a mimo jiné také napsal: "Petlák odstartoval novou éru ústeckého volejbalu, během které zaznamenal největší úspěchy ve federální lize, ozdobené v roce 1980 třetím místem. Výsledky byly podloženy tvrdou přípravou, Petlák byl náročný a přísný na sebe, spoluhráče a později i svěřence, když mužstvo převzal jako hrající trenér. Každý zápas na hřišti prožíval, žádný míč pro něho nebyl ztracený. Někteří hráči si ho vážili, jiní mu nemohli přijít na jméno, ale to ke sportu patří."

Vladimír Petlák se po příchodu do Ústí seznámil se slečnou Janou, oženil se s ní, v roce 1979 se manželům narodil syn Richard a za rok Robin. Oba vystudovali vysoké školy, nikdy se nevěnovali volejbalu, ale pokračovali v tátových šlépějích z mládí – hráli aktivně hokej. Jejich otec byl po skončení aktivní kariéry ředitelem oblastní správy tělovýchovných zařízení ČO ČSTV Severočeského kraje a předsedou Krajského výboru ČSTV.

Richard Petlák i po mnoha letech se smutkem v hlase vzpomíná na poslední roky tátova života: "Když skončil s volišem, vrátil se ke své lásce – hokeji, hrál za staré pány Ústí, vrhl se na tenis a myslím, že měl radost ze života. Po roce 1989 pracoval především v bance, naposledy ve funkci vedoucího odboru revize a kontroly. V zaměstnání trávil většinu dne a neměl příliš času na oblíbené sporty, u kterých se vždy nejlépe odreagoval. Pak se přidaly potíže se zraněným kolenem, sportovat nemohl vůbec, navíc kumulovaný stres a přecházená onemocnění, to všechno vedlo k jeho nečekanému skonu. Jednou ráno odcházel v dobré náladě do práce, ale už tam nedošel… Ani rychlá pomoc ho nezachránila. Byl to nejsmutnější den v našem životě. A ať byl, kdo byl, především to byl ten nejlepší táta jakého jsme mohli mít!"

text: Jaromír Meixner, foto: archiv